

УДК 342.9:334.012.46

DOI 10.33244/2617-4154.3(24).2026.66-78

В. І. Озель,*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та адміністративного права,
Національний транспортний університет***V. I. Ozel,***Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law,
National Transport University
email: vitaozel@gmail.com***ORCID 0000-0002-4655-2869**

СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

FORMATION, DEVELOPMENT AND CONTEMPORARY TRANSFORMATIONS OF THE LEGAL REGULATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE

У статті здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз еволюції нормативно-правового регулювання інституту публічно-приватного партнерства в Україні від набуття незалежності до сучасного етапу реформування законодавства. Актуальність теми зумовлена потребою в залученні приватного капіталу, управлінського досвіду й технологій до відновлення пошкодженої інфраструктури, посилення стійкості держави та реалізації євроінтеграційних зобов'язань.

На основі формально-юридичного, історико-правового й системного методів запропоновано періодизацію еволюції правового регулювання суспільних відносин у сфері співпраці держави та інших публічних інститутів і бізнесу, побудовану на поєднанні двох критеріїв: якісних змін нормативно-правового забезпечення та трансформації термінологічного й понятійно-категоріального апарату (від становлення відносин державно-приватного партнерства до сучасної моделі публічно-приватного партнерства). Виокремлено чотири етапи: формування нормативних передумов і фрагментарного

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Озель В. І., 2026

регулювання в 1991–2009 роках; базову систематизацію законодавства у сфері державно-приватного партнерства в 2010–2018 роках; модернізацію законодавства про державно-приватне партнерство та концесійного законодавства на основі імплементації права ЄС у 2019–2024 роках; новітню трансформацію з 2025 року, пов'язану з переходом до законодавчої моделі публічно-приватного партнерства.

Обґрунтовано, що зміна терміна «державно-приватне партнерство» на «публічно-приватне партнерство» відображає не формальне перейменування, а розширення розуміння публічної сторони партнерства й оновлення його функціонального призначення. Встановлено, що сучасна модель публічно-приватного партнерства орієнтована на поєднання бюджетних, грантових і приватних ресурсів, використання електронних процедур, реалізацію проєктів в оборонній та інших суспільно значущих сферах.

Зроблено висновок, що ефективність оновленого законодавчого регулювання залежить від інституційної спроможності публічних партнерів, дієвості гарантій прав приватних партнерів і формування сталої практики реалізації проєктів публічно-приватного партнерства.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, концесія, правове регулювання, європейська інтеграція, гарантії прав, особливий період, інфраструктура, відновлення.

The article provides a comprehensive theoretical and legal analysis of the evolution of the regulatory framework governing the institution of public-private partnership in Ukraine, from the period of gaining independence to the current stage of legislative reform. The relevance of the topic is determined by the need to attract private capital, managerial expertise, and technologies for the restoration of damaged infrastructure, the strengthening of state resilience, and the fulfilment of European integration commitments.

Based on formal legal, historical legal, and systemic approaches, the article proposes a periodisation of the evolution of the legal regulation of social relations in the field of cooperation between the state, other public institutions, and business. This periodisation is built upon a combination of two criteria: qualitative changes in the regulatory framework and the transformation of the terminological and conceptual apparatus, from the emergence of public-private partnership relations to the modern model of public-private partnership. Four stages are distinguished: the formation of regulatory prerequisites and fragmented regulation in 1991–2009; the basic systematisation of legislation in the field of public-private partnership in 2010–2018; the modernisation of public-private partnership and concession legislation on the basis of the implementation of EU law in 2019–2024; and the latest transformation since 2025, associated with the transition to a legislative model of public-private partnership.

It is substantiated that the replacement of the term "state-private partnership" with "public-private partnership" does not constitute a merely formal renaming, but reflects a broader understanding of the public party to the partnership and an updated functional purpose of this institution. It is established that the modern model of public-private partnership is focused on combining budgetary, grant, and private resources, using electronic procedures, and implementing projects in the defence sector and other socially significant areas.

It is concluded that the effectiveness of the updated legislative framework depends on the institutional capacity of public partners, the effectiveness of guarantees protecting the rights of private partners, and the development of consistent practice in the implementation of public-private partnership projects.

Keywords: *public-private partnership, concession, legal and regulatory framework, European integration, guarantees of rights, special period, infrastructure, recovery.*

Постановка проблеми. Сучасні виклики, що переживає Україна, спонукають до пошуку новітніх підходів до правового регулювання взаємодії держави з приватним сектором економіки. Тривалий з 2014 року особливий період, пов'язаний з російською агресією проти України, призводить до масштабування руйнувань, пошкодження інфраструктури, потреби в постійному відновленні та відбудові. Згідно із нормативним визначенням особливий період настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій (ст. 1 Закону України від 06.12.1991 № 1932-XII «Про оборону України» [1]).

За таких умов особливого значення набуває формування ефективної моделі взаємодії держави та бізнесу, здатної забезпечити поєднання публічних інтересів із ресурсними, фінансовими, технологічними й управлінськими можливостями приватного сектору та сприяти посиленню економічної, інституційної й безпекової стійкості держави. Одним із правових інструментів такої взаємодії є інститут публічно-приватного партнерства (далі – ППП), який не лише встановлює правові засади залучення приватного сектору до реалізації суспільно значущих проєктів, а й створює механізми довгострокового співробітництва публічних і приватних суб'єктів. Ефективність застосування ППП безпосередньо залежить від якості його правового регулювання, стабільності нормативно-правового середовища, чіткості визначення правового статусу учасників партнерства, процедур підготовки та реалізації відповідних проєктів, механізмів розподілу ризиків, державної підтримки та гарантій захисту прав і законних інтересів приватного партнера. Саме тому правове регулювання ППП не може залишатися статичним: воно закономірно трансформується під впливом економічних, політичних і соціальних чинників, зміни завдань державної політики, євроінтеграційних процесів, а в сучасних українських реаліях також потреб воєнного часу та майбутньої післявоєнної відбудови.

З огляду на це актуальним є комплексне дослідження генезису правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні, виокремлення основних етапів його становлення та розвитку, визначення характерних для них законодавчих підходів, а також аналіз сучасної трансформації нормативної моделі ППП. Такий підхід дає змогу простежити закономірності розвитку цього правового інституту, встановити наступність і новизну законодавчих рішень та оцінити перспективи використання ППП як одного із правових механізмів відновлення, модернізації та сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні перебуває у сфері наукового інтересу як

правників, так і економістів. Основи наукового осмислення інституту ППП в Україні в своїх ґрунтовних наукових та аналітичних дослідженнях заклала засновниця Академії публічно-приватного партнерства та Голова Правління Українського центру сприяння розвитку публічно-приватного партнерства І. Запатріна. У межах сучасних досліджень післявоєнного відновлення І. Запатріна разом із А. Шатковською [2; 3] проаналізувала світовий досвід післявоєнної відбудови міст і можливості його застосування для України, обґрунтувала перспективи застосування ППП для реалізації інфраструктурних проєктів і надання публічних послуг. Ю. Подолян [4] аналізує інститут державно-приватного партнерства як одного із ефективних шляхів післявоєнного відновлення України.

У своєму дослідженні П. Борцевич та А. Фаїзов [5] розглядають сучасні правові аспекти ППП в Україні в контексті останніх змін законодавства; П. Діхтєвський [6] досліджує тенденції розвитку державно-приватного партнерства в Україні в умовах європейської інтеграції. Спільна робота А. Ребрина та О. Мальського [7] присвячена аналізу інституційних засад реалізації проєктів ППП в Україні. М. Негрич розглядає поняття та моделі державно-приватного партнерства [8]. Теоретико-методологічні особливості ППП під час реалізації економічної діяльності територіальних громад досліджують у спільній праці С. Павловський, А. Слободяник та О. Ніколаєв [9].

Окремої уваги заслуговує дискусія щодо співвідношення термінів «державно-приватне партнерство» (далі – ДПП) та «публічно-приватне партнерство». Так, І. Ковбас [10], О. Пашинін [11] вказують, з одного боку, на синонімічність цих термінів, на більш широке змістове наповнення терміна ППП, науково обґрунтовують доцільність заміни терміна ДПП на ППП у законодавстві що було реалізовано законодавцем у Законі України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз сучасної наукової літератури свідчить, що більшість досліджень присвячена аналізу чинного законодавства на певному етапі його розвитку, економічним аспектам функціонування ППП, окремим формам його реалізації тощо. Водночас відсутні комплексні дослідження, у яких еволюція нормативного регулювання ППП розглядалась би крізь призму змін законодавчої моделі, трансформації понятійно-категоріального апарату й імплементації права Європейського Союзу. Саме усунення цієї наукової прогалини становить основний зміст цього дослідження.

Метою статті є комплексний теоретико-правовий аналіз етапів становлення та розвитку інституту публічно-приватного партнерства в Україні, а також обґрунтування пріоритетних напрямів його сучасної правової трансформації в умовах особливого періоду та повоєнної відбудови.

Викладення основного матеріалу. Українська модель співпраці державного й приватного секторів пройшла поетапний шлях свого становлення та на сьогодні перебуває в процесі впровадження нових правил. Досліджуючи етапи розвитку нормативно-правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні, доцільно виходити не лише з хронологічної послідовності ухвалення нормативно-правових актів, а й із якісних змін у змісті правового регулювання відповідних суспільних відносин. У зв'язку із цим основними критеріями періодизації можна визначити, по-перше, розвиток і вдосконалення

нормативно-правового забезпечення взаємодії публічного й приватного секторів, а по-друге, трансформацію термінологічного та понятійно-категоріального апарату, за допомогою якого законодавець визначав правову природу, суб'єктний склад, форми й механізми такої взаємодії.

Обрані критерії є взаємозумовленими: якісна трансформація категоріального апарату безпосередньо відображає глибину розуміння законодавцем сутності публічно-приватного партнерства – від вузького розуміння взаємодії на основі договірних відносин (зокрема, концесії, яка на початковому етапі розглядалась як різновид оренди чи форма юридичного оформлення користування державним майном) до сприйняття ППП як комплексного інституту довгострокового стратегічного співробітництва публічної та приватної сторін: держави, органів місцевого самоврядування, територіальних громад і бізнесу.

З огляду на зазначені критерії еволюцію правового регулювання ППП в Україні доцільно структурувати за чотирма основними етапами.

Перший етап (1991–2009 рр.) – період фрагментарного правового регулювання та зародження інституційних засад і нормативних передумов формування правового регулювання суспільних відносин публічно-приватного партнерства.

На етапі становлення незалежності України важливе значення для трансформації правових відносин мали базові законодавчі акти 1991 року. Закон України від 07.02.1991 № 697-XII «Про власність» [13] уперше закріпив плюралізм права власності, визнав рівність приватної, колективної та державної форм власності, а також визначив коло суб'єктів права власності, що стало принципово новим підходом порівняно з попередньою правовою та економічною системою. Водночас Закон України від 07.02.1991 № 698-XII «Про підприємництво» [14], який визначив загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності, закріпив принцип свободи підприємництва та державні гарантії його реалізації. Отже, був започаткований процес формування приватного сектору економіки як самостійного учасника господарських відносин, здатного в майбутньому бути партнером держави під час реалізації суспільно значущих проєктів. Закон України від 27.03.1991 № 887-XII «Про підприємства в Україні» [15], що визначив організаційно-правові засади діяльності підприємств різних форм власності, закріпив їх господарську самостійність, допускав передачу приватним підприємствам державного майна в користування, зокрема на умовах оренди. Водночас розвиток ринкових відносин вимагав створення правових механізмів залучення інвестицій. Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII «Про інвестиційну діяльність» [16] визначив загальні засади інвестиційної діяльності, гарантії захисту інвестицій і рівність прав усіх суб'єктів інвестиційного процесу, а Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР «Про режим іноземного інвестування» [17] закріпив державні гарантії для іноземних інвесторів і механізми залучення іноземного капіталу в економіку України. Саме ці законодавчі акти сформували підґрунтя розвитку партнерських моделей співробітництва держави та приватного сектору.

Особливе місце у формуванні правових засад інституту публічно-приватного партнерства посідає Конституція України, ухвалена 28 червня 1996 року [18]. Конституційні норми стали «фундаментом» для формування та інституційного оформлення публічно-приватного партнерства. Особливе значення в цьому випадку мають конституційні принципи

рівності всіх суб'єктів права власності й господарювання (стаття 13), гарантії права приватної власності (стаття 41) та свободи підприємницької діяльності (стаття 42), а також закріплення права територіальних громад управляти об'єктами комунальної власності (стаття 143).

Розвиток нормативного регулювання взаємодії держави та бізнесу позначився ухваленням законів України від 16.07.1999 № 997-XIV «Про концесії» [19] та від 14.12.1999 № 1286-XIV «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» [20]. Так, відносини ППП набули більш окресленого нормативного визначення у формі концесії – особливої форми договірних відносин між державою (чи органом місцевого самоврядування) та суб'єктом підприємницької діяльності, що отримував право створити / побудувати об'єкт концесії (об'єкти права державної чи комунальної власності) чи суттєво його поліпшити та/або здійснювати його управління / експлуатацію, відповідно до закону, з метою задоволення громадських потреб.

Понятійний апарат щодо визначення форм ППП цього періоду обмежувався категорією інвестиційних проєктів та концесією, а розподіл ризиків між державою та приватним партнером мав здебільшого незбалансований характер і не передбачав системних механізмів державної підтримки. Такий стан породжував труднощі практичної реалізації концесійних проєктів, що стало передумовою подальшого вдосконалення та систематизації законодавства про партнерство держави й бізнесу.

Другий етап (2010–2018 рр.) – період базової систематизації нормативного регулювання партнерських відносин держави та приватного сектору, що позначилося розробкою та ухваленням Закону України від 01.07.2010 № 2404-VI «Про державно-приватне партнерство» (далі – Закон про ДПП) [21].

На законодавчому рівні вперше було закріплено термін «державно-приватне партнерство» (далі – ДПП) і визначено його базові ознаки: здійснення на основі договору, довготривалість відносин (від 5 до 50 років), передання приватному партнеру частини ризиків, здійснення ним інвестицій в об'єкти партнерства. Закон розширив перелік організаційно-правових форм співпраці держави та бізнесу.

Здійснивши класифікацію форм ДПП, Ю. Залознова, І. Петрова та Н. Трушкіна в спільному дослідженні дійшли висновку, що до переліку загальноприйнятих форм охоплюються: контракти на виконання робіт (надання послуг); контракти на управління та постачання різноманітної продукції для державних потреб; орендні (зокрема, лізингові) відносини; угоди про розподіл продукції; концесії; спільна діяльність; спільні підприємства (державно-приватні); відчуження власності тощо [22].

Водночас понятійно-правовий апарат цього періоду залишався недостатньо узгодженим із паралельно чинним законодавством про концесії, що породжувало колізії у визначенні сфери застосування кожного з інститутів. Закладений Законом про ДПП понятійно-категоріальний апарат надалі став предметом системного наукового осмислення: зокрема, власне поняття та типологію моделей державно-приватного партнерства, сформованих у вітчизняній практиці цього періоду, комплексно проаналізовано М. М. Негричем [8].

Починаючи з 2012 року, Закон про ДПП неодноразово зазнавав змін, спрямованих на усунення окремих прогалин правового регулювання та підвищення ефективності реалізації проєктів державно-приватного партнерства. Однак внесені зміни не вирішили системних проблем функціонування інституту.

Як зазначають у своєму дослідженні П. С. Борцевич та А. В. Фаїзов, практика реалізації ДПП у період дії Закону України «Про державно-приватне партнерство» засвідчила суттєві недоліки (надмірна бюрократизація процедур, слабкий захист прав інвестора в разі зміни законодавства, недостатня прозорість відбору проєктів, відсутність повноцінної інтеграції із системою публічних закупівель), що стало суттєвою перепорою для укладання та реалізації проєктів ДПП – фактично впродовж усього періоду дії Закону України «Про державно-приватне партнерство» в Україні було укладено лише два масштабні концесійні договори [5, с. 14].

Додатковим чинником, який стримував розвиток державно-приватного партнерства, стала недостатня інституційна спроможність органів публічної влади. На початковому етапі впровадження Закону про ДПП більшість державних органів та органів місцевого самоврядування не мали достатнього практичного досвіду підготовки та супроводу складних інвестиційних проєктів, оцінювання фінансових ризиків, проведення переговорів із приватними партнерами та структурування договорів відповідно до міжнародних стандартів. На заповнення цієї прогалини та формування інституційної законодавчої бази була спрямована постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2011 р. № 384 [23], що затверджувала Порядок проведення конкурсу з визначення приватного партнера для здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів державної, комунальної власності та об'єктів, які належать Автономній Республіці Крим, і Порядок проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства.

Водночас саме в цей період розпочався процес поступового наближення українського законодавства до європейських підходів у сфері партнерства держави та бізнесу. Після підписання 2014 року Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [24] особливої актуальності набули питання прозорості конкурсних процедур, забезпечення добросовісної конкуренції, недискримінації учасників, ефективного управління публічними ресурсами та гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу (ЄС). Зазначимо, що на момент ухвалення Закону про ДПП 2010 року не був прямою імплементацією європейських директив у сфері концесій і державних закупівель, тому саме підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом започаткувало їхнє поступове врахування у вітчизняній правотворчості. Це зумовило потребу в подальшому реформуванні правового регулювання інституту ДПП. Почалася системна адаптація національних норм до Директив Європарламенту та Ради Європейського Союзу від 26 лютого 2014 року (2014/23/ЄС про укладення договорів концесії; 2014/24/ЄС року про державні закупівлі та ін.) [25], результатом якого стало комплексне оновлення концесійного законодавства 2019 року.

Третій етап (2019–2024 рр.) – період модернізації концесійного законодавства та імплементації європейських стандартів публічно-приватного партнерства.

Цей етап ознаменувався ухваленням Закону України від 03.10.2019 № 155-IX «Про концесію» [26], який уніфікував процедури та усунув колізії з базовим Законом про

ДПП. Закон України «Про концесію» суттєво оновив механізм реалізації концесійних проєктів, визначивши єдині вимоги до їхньої підготовки, ухвалення рішення про здійснення концесії, проведення концесійного конкурсу, укладення, виконання, зміни та припинення концесійного договору. Законом було встановлено обов'язковість проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, розширено можливості залучення радників для підготовки проєктів, врегульовано питання розподілу ризиків між концесіодавцем і концесіонером, а також передбачено механізми державної підтримки, гарантії прав кредиторів і можливість укладення прямого договору, що відповідає міжнародній практиці реалізації інфраструктурних проєктів.

Упродовж 2020–2023 років було ухвалено низку постанов Кабінету Міністрів України, які деталізували процедурні аспекти підготовки та проведення конкурсів, оцінювання ризиків і надання державної підтримки проєктам ДПП і концесії.

Водночас у зазначений період суттєво посилювся євроінтеграційний вектор розвитку законодавства про державно-приватне партнерство. Законом України «Про концесію» (2019 р.) було затверджено основоположні принципи та підходи, характерні для права Європейського Союзу, зокрема щодо забезпечення прозорості конкурсних процедур, недискримінації учасників, рівного ставлення до потенційних інвесторів, конкурентного відбору приватного партнера й ефективного розподілу проєктних ризиків. Загалом ця тенденція до системної адаптації національного законодавства до європейських практик і директив ЄС, на важливості якої в контексті європейської інтеграції наголошує П. В. Діхтєвський [3], заклала нормативні передумови для подальшої, більш комплексної реформи 2025 року.

Повномасштабні воєнні дії на території України, що супроводжуються постійним руйнуванням і пошкодженням об'єктів критичної інфраструктури, активізували пошук найбільш ефективних моделей ППП, спрощення процедур та підвищення рівня державних гарантії прав і законних інтересів приватних партнерів та інвесторів.

Четвертий етап (з 2025 року донині) – період новітньої євроінтеграційної трансформації правового регулювання суспільних відносин у сфері ППП та адаптації до умов післявоєнної відбудови України.

Сучасний етап пов'язаний із набранням чинності 31.10.2025 Законом України від 19.06.2025 № 4510-IX «Про публічно-приватне партнерство» (Закон про ППП) [12]. Він супроводжується кардинальним оновленням термінологічного апарату (запровадженням понять «плата за експлуатаційну готовність», «допорогові проєкти ППП», чітким розмежуванням інструментів публічних закупівель і ППП) та спрощенням процедур залучення інвестицій в умовах особливого періоду й післявоєнного відновлення. Законом про ППП також була затверджена нова редакція Закону України «Про концесію», що уніфікувало законодавче регулювання цієї форми співробітництва публічних і приватних партнерів.

Серед ключових новел нового Закону про ППП, що безпосередньо відображають трансформацію понятійно-категоріального апарату та розширення механізмів державної підтримки приватного сектору, доцільно виокремити такі.

По-перше, законодавець остаточно замінив термін «державно-приватне партнерство» на «публічно-приватне партнерство», що відповідає обґрунтованій у науковій літературі позиції щодо синонімічності цих понять і термінологічної відповідності міжнародній практиці вживання терміна «public-private partnership» [11]. Крім того, термін ППП повною мірою відображає публічну сторону партнерства, що було визначено в переліку публічних партнерів (ст. 10 Закону України «Про публічно-приватне партнерство»), а ст. 33 цього Закону встановила, що публічним партнером – стороною договору ППП може бути центральний орган виконавчої влади, державне, комунальне підприємство, установа, організація, суб'єкти господарювання державного сектору економіки [12].

По-друге, вперше на законодавчому рівні передбачено можливість здійснення ППП в оборонній сфері (п. 13 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про публічно-приватне партнерство»), що є прямим наслідком потреб воєнного часу та завдань модернізації обороно-промислового комплексу.

По-третє, запроваджено гібридну модель фінансування проєктів ППП, яка поєднує кошти державного й місцевих бюджетів, грантове фінансування, зокрема від міжнародних донорів, приватні інвестиції та інші джерела не заборонені законом (ст. 8 Закону України «Про публічно-приватне партнерство»), що є особливо актуальним для проєктів на деокупованих і зруйнованих територіях.

По-четверте, передбачено запровадження електронної торговельної системи для проєктів концесії, що відповідає стандартам і процедурам Європейського Союзу та забезпечує відкритість усіх етапів: від оголошення конкурсу до оприлюднення укладеного договору. Стаття 1 Закону про ППП (Визначення термінів) офіційно закріплює поняття електронної торговельної системи (ЕТС) як дворівневої інформаційно-комунікаційної системи. Вона складається з центральної бази даних та електронних майданчиків, що забезпечують проведення конкурсів онлайн [12].

По-п'яте, посилено гарантії захисту прав приватного партнера й кредиторів, зокрема гарантії стабільності умов договору та недискримінаційного ставлення в процесі реалізації проєкту (ст. 44 Закону України «Про публічно-приватне партнерство» та Розділ VII Закону України «Про концесію»).

Отже, поряд із оновленням понятійного апарату законодавець істотно змінив підхід до організації та реалізації проєктів публічно-приватного партнерства. Закон України «Про публічно-приватне партнерство» орієнтований не лише на вдосконалення окремих процедур, а й на скорочення строків підготовки проєктів, диференціацію процедур залежно від їх складності, розширення механізмів державної підтримки та підвищення інвестиційної привабливості проєктів ППП. Важливою особливістю нового правового регулювання стало комплексне врегулювання взаємозв'язку між законодавством про публічно-приватне партнерство, концесії, публічні закупівлі, управління публічними фінансами та міжнародною технічною допомогою, що сприяє формуванню більш цілісної нормативної моделі реалізації інвестиційних проєктів.

Варто також зазначити, що в період розвитку нормативного регулювання ППП з 2019–2026 рр. значно активізувались реальні спроби укладання та реалізації проєктів ППП. За даними центральних і місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на

01.01.2026 на умовах ППП укладено 201 договір, з яких реалізуються 19 (7 – концесійних договорів, 4 – договори про спільну діяльність, 8 – інші договори), 171 договір не реалізується (114 – не виконується, 57 – розірвані / закінчився термін дії), 11 договорів призупинено у зв'язку зі збройною агресією російської федерації [27].

Аналіз новел Закону України «Про публічно-приватне партнерство» дає підстави стверджувати, що законодавець відмовився від моделі, за якої ППП розглядалося переважно як різновид інвестиційного договору. Натомість сучасне законодавство формує багаторівневий механізм реалізації публічної політики, який поєднує договірні, фінансові, цифрові та організаційні інструменти. Отже, трансформація законодавства стосується не лише окремих процедур, а зміни самої концепції правового регулювання. Остаточне оцінювання ефективності нової моделі можливе лише після формування сталої адміністративної та договірної практики, насамперед щодо реалізації проєктів відновлення критичної інфраструктури, транспортної галузі, енергетики, сфери охорони здоров'я та оборонно-промислового комплексу. Наразі можна констатувати, що законодавча реформа 2025 року завершила процес переходу від моделі державно-приватного партнерства до сучасної моделі публічно-приватного партнерства, гармонізованої з європейськими підходами та адаптованої до потреб післявоєнного відновлення України.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що становлення правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні має послідовний, але нерівномірний характер. Його розвиток визначався не лише ухваленням спеціальних законодавчих актів, а й зміною концептуального розуміння ролі держави, територіальних громад і приватного сектору в реалізації суспільно значущих проєктів.

Запропонована періодизація, побудована за критеріями розвитку нормативного забезпечення та трансформації понятійно-категоріального апарату, дала змогу виокремити чотири етапи еволюції ППП і встановити змістовний зв'язок між ними. Перший етап сформував конституційні засади та водночас підприємницькі та інвестиційні передумови партнерства, однак не створив цілісного механізму взаємодії публічного й приватного секторів. Ухвалення 2010 року Закону України «Про державно-приватне партнерство» забезпечило інституціоналізацію відповідних відносин, але не усунуло фрагментарності законодавства, процедурної складності та недостатньої узгодженості із концесійним регулюванням. Реформа 2019 року імплементувала базові критерії європейської моделі ППП, модернізувала передусім концесійну модель, посилила конкурентні та гарантійні механізми, проте її практичний потенціал був істотно обмежений інституційними недоліками й наслідками повномасштабної збройної агресії.

Закон України від 19 червня 2025 року № 4510-IX «Про публічно-приватне партнерство» започаткував не чергове точкове коригування, а концептуальну зміну моделі партнерства. Перехід від терміна «державно-приватне» до «публічно-приватне партнерство» відображає ширше розуміння публічної сторони правовідносин і відповідає їхньому фактичному суб'єктному складу. Зміна термінології поєднана з розширенням сфер застосування ППП, удосконаленням фінансових механізмів, запровадженням електронних конкурсних процедур і посиленням гарантій прав приватних партнерів. Унаслідок цього ППП набуває значення не лише договірної форми залучення інвестицій, а комплексного інструменту реалізації публічної політики.

Європейська інтеграція є наскрізним чинником розвитку нормативної моделі ППП. Її вплив простежується в поступовому закріпленні принципів прозорості, конкуренції, рівного ставлення, недискримінації та розподілу ризиків. Водночас формальне закріплення відповідних принципів саме собою не гарантує ефективності партнерських проєктів. Наведені в статті показники реалізації укладених договорів свідчать про суттєвий розрив між нормативним потенціалом ППП і його практичним застосуванням. Тому результативність сучасної реформи залежить від своєчасного прийняття й узгодження підзаконних нормативно-правових актів, належного розмежування ППП, концесії та публічних закупівель, підвищення інституційної спроможності органів державної влади й місцевого самоврядування, а також забезпечення прозорого обліку та моніторингу проєктів. Подальше вдосконалення правового регулювання має бути спрямоване не на постійне ускладнення нормативної конструкції, а на забезпечення її практичної дієвості, правової визначеності та передбачуваності для інвесторів. Перспективним напрямом подальших досліджень є оцінювання практики застосування Закону України «про публічно-приватне партнерство», ефективності електронних конкурсних процедур, гібридного фінансування та реалізації ППП у сферах відбудови критичної інфраструктури, енергетики, транспорту, охорони здоров'я, національної безпеки й оборони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
2. Zapatrina I., Shatkovska A. PPP for Sustainable Development Goals: Still Untapped Potential. *European Procurement & Public Private Partnership Law Review*. 1/2024 : p. 5–13. URL : https://appp.com.ua/wp-content/uploads/2024/08/IZ-AS-_epppl_2024_01-005.pdf
3. Запатріна І. В., Шатковська А. О. Досвід післявоєнного відновлення міст світу: уроки для України / Академія публічно-приватного партнерства. Київ, 2023. URL : https://appp.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/CITY_RECOVERY_EXPERIENCE_2023.pdf
4. Подолян Ю. О. Державно-приватне партнерство як один із ефективних шляхів відновлення України. *DICTUM FACTUM*. 2023. № 2 (14). DOI : <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2023-2-14-85-93>
5. Борцевич П. С., Фаїзов А. В. Сучасні правові аспекти публічно-приватного партнерства в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2026. Випуск 03, частина 2. С. 13–17. DOI : <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.03.2.1>
6. Діхтієвський П. В. Державно-приватне партнерство в Україні: тенденції розвитку в умовах європейської інтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 9. С. 126–230. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-9/26>
7. Ребрина А. М., Мальський О. М. Інституційні засади реалізації проєктів публічно-приватного партнерства в Україні. *Київський економічний науковий журнал*. 2026. № 12. С. 177–187. DOI : <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-12-23>
8. Негрич М. М. Поняття та моделі державно-приватного партнерства. *Публічне урядування*. 2024. № 1 (38). С. 54–60. DOI : [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1\(38\)-7](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1(38)-7)

Озель В. І. Становлення, розвиток та сучасні трансформації
правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні

9. Pavlovskiy S., Slobodanyk A., Nikolaev O. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FEATURES OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE IMPLEMENTATION OF ECONOMIC ACTIVITIES OF TERRITORIAL COMMUNITIES. *International Interdisciplinary Scientific Journal "Expert"*. 2023. 1 (1). Pp. 128–142. DOI : <https://doi.org/10.62034/2815-5300/2023-v1-i1-010>

10. Ковбас І. В. Публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні. *Академічні візії*. 2025. Випуск 44. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.17184196>

11. Пашинін О. А. Публічно-приватне партнерство як форма реалізації права власності у сфері господарювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 261–265. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/60>

12. Про публічно-приватне партнерство : Закон України від 19.06.2025 № 4510-IX / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text>

13. Про власність : Закон України від 07.02.1991 № 697-XII (втратив чинність 20.06.2007) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/697-12#Text>

14. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 № 698-XII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>

15. Про підприємства в Україні : Закон України від 27.03.1991 № 887-XII (втратив чинність 01.01.2004) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12#Text>

16. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

17. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>

18. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

19. Про концесії : Закон України від 16.07.1999 № 997-XIV (втратив чинність 20.10.2019) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14#Text>

20. Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг : Закон України від 14.12.1999 № 1286-XIV (втратив чинність 20.10.2019) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-14#Text>

21. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI (втратив чинність 31.10.2025) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

22. Залознова Ю., Петрова І., Трушкіна Н. Класифікація форм державно-приватного партнерства: узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2, № 3. С. 88–105. URL : <https://are-journal.com/are/article/view/47/59>

23. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства : постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2011 № 384 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-%D0%BF#Text>

24. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

25. Рішення № 1/2018 Комітету Асоціації Україна – ЄС у торговельному складі від 14 травня 2018 року / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-18#Text

26. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 № 155-IX / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#n646>

27. Стан здійснення ДПП в Україні / Міністерство економіки та довкілля України. URL : <https://me.gov.ua/Documents/Detail/9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26?lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>

Дата надходження 06.08.2026

Дата прийняття після рецензування 11.08.2026

Дата рекомендації 27.08.2026

Дата публікації 30.09.2026